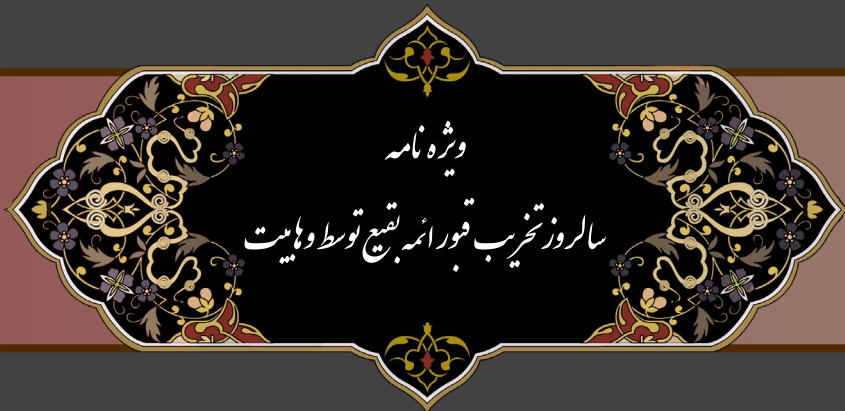

ویرہ نامہ
سالروز تخریب قبور ائمہ بقیع توسط وہابیت

دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم

ساخته و از دیگر سو از مصالح و مفاسد واقعی که دین و دنیای آنان را به صورت جدی متأثر می‌سازد و سعادت حقیقی آنان را تأمین یا تخریب می‌کند، غفلت نورزیده است.

بر این اساس، حکم اولی در همه مسائلی که انسان با آن روبرو می‌شود، اباحه است؛ مگر اینکه با دلیل معتبر عقلی یا نقلی (قرآن و سنت) حکم دیگری اعم از حرمت یا وجوب برای آن مقرر شده باشد.

مسائلی مانند توسل، زیارت، ساختن حرم و آیین‌های مذهبی در احترام به قبور اولیا و غیره هم از این قاعده مستثنا نیست و اگر دلیل محکم و معتبری بر حرمت آنها نداشته باشیم، حکم حلیت و جواز آن مستمراً جاری خواهد بود؛ چه رسد به آنکه ادله‌ای دال بر جواز و حتی استحباب آن در منابع معتبر دینی موجود باشد.

ساخت حرم و بارگاه برای بزرگان در «قرآن»

اولین و مهم‌ترین منبع تشریح اسلامی، قرآن کریم است. پایه همه احکام فقهی را باید در قرآن کریم جست‌وجو کرد؛ هرچند تفصیلات آن احکام در منابع دیگر بیان شده است.

از این رو به صورت منطقی باید مسأله جواز یا عدم جواز ساختن بارگاه و حرم خواندن مراقد امامان را نخست در قرآن کریم بررسی کنیم.

در قرآن آیاتی وجود دارد که از آن می‌توان جواز ساخت حرم و بارگاه را برای بزرگان استخراج کرد که در اینجا به یکی از آن‌ها اشاره خواهد شد: «فِي بُيُوتِ الَّذِينَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَ يَذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ»؛ در خانه‌هایی که خداوند اذن داده والا مرتبه باشد و در آن نام او برده شود؛ صبحگاهان و عصرگاهان در آن خانه‌ها تسبیح او کنند! (نور: ۳۶).

بنا به روایاتی که ذیل آیه مذکور وارد شده، مراد از «بُيُوتِ» در این آیه خانه‌های انبیاست. در روایاتی چنین آمده است: «یکی از صحابه از نبی مکرم (صلی الله علیه و آله) پرسید: «ای رسول خدا! مراد از آن بیوت چیست؟»

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: مراد خانه‌های انبیاء است. ابوبکر پرسید: «آیا خانه علی و فاطمه هم جزو خانه‌های انبیاست؟» پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: «آری! از بافضیلت‌ترین آن خانه‌هاست!» (سیوطی، [بی‌تا]، ج ۲، ص ۲۰۳).

در تبیین معنای «تَرْفَعَ» روایات زیادی از طرق مختلف وارد شده است. ابن عباس و مجاهد بر این باورند که مراد از «تَرْفَعَ» برافراشته شدن بنا و برآمدن ساختمان آن خانه‌هاست: «ترفع، ای بُنّی و تُعلی؛ ساختمان‌هایی بر آن خانه‌ها بنا شود و بنای آن

هشتم شوال سال ۱۳۴۴ هـ ق وهابیان عربستان با اتکا به فتوای ۱۵ تن از مفتیان مدینه، مبنی بر «ممنوعیت اجماعی ساختن بنا روی قبور و لزوم تخریب آنها» و «تقابل با شرک» به ویران کردن اماکن و بقعه‌های بقیع پرداختند.

تخریب بقیع، واکنش مردم و عالمان بسیاری را در ایران، عراق، پاکستان، شوروی سابق و... برانگیخت.

مغلطه شرک‌آمیز بودن ساخت حرم برای بزرگان

اما نکته مهم و سؤال اساسی در این باره آن است که آیا از نظر قرآن و سنت ساخت حرم و بارگاه برای بزرگان به قصد تعظیم شأن ایشان عملی غیر اسلامی و فعلی جاهلی است؟ اعتقادات و نظریات کلامی و فقهی وهابیان از افکار و نظریات شخصی به نام «ابن تیمیه» متأثر است.

آنان در بسیاری از مسائل عبادی و اجتماعی بر خلاف اجماع مسلمانان می‌اندیشند و عموم مسلمانان را به سبب تفاوت و تضاد فکری با آنان، به شرک و ارتداد متهم می‌کنند.

وهابیت که با کنار گذاشتن تمام مذاهب و کشیدن شمشیر تکفیر به روی مسلمانان و ملحق کردن جامعه اسلامی به جمع کفار، تمام تلاش دینی خود را در مبارزه با موضوعاتی مانند زیارت، توسل و شفاعت خلاصه کرد و با پیوند اخوت و دوستی با آل سعود که خود را صاحبان قدرت و ثروت در تمام ممالک اسلامی می‌دانند، به مسلمانان نسبت شرک و کفر داد.

یکی از مسائل اختلافی، حکم فقهی ساختن بارگاه بر قبور اولیا و صالحان و حرم خواندن آن است. وهابیان چنین کارهایی را حرام و مشرکانه دانسته و به شدت آن را محکوم می‌کنند. ابن تیمیه در این باره چنین می‌نویسد: «حرم‌های ساخته شده بر قبور انبیاء و صالحان و اهل بیت (علیهم‌السلام)، تماماً از بدعت‌های حرامی است که در دین اسلام ایجاد شده و برخلاف دین الهی و نوعی شرک است!»

ساخت حرم و بارگاه آیا در فقه اسلامی حرام است؟

اما جالب است که از نظر قرآن و سنت اسلامی، حتی به نظر بزرگان اهل سنت ساخت بارگاه و حرم برای مردگان نه تنها مذموم نیست، بلکه عمل پسندیده و ممدوحی است.

فقه اسلامی، اصل در همه رفتارهای انسان را اباحه می‌داند، مگر آنکه حرمت یا وجوب رفتاری با دلایل معتبر فقهی اثبات شود. فقه اسلامی بر بنیاد مصالح و مفاسد واقعی بنا شده و تا حد ممکن به آزادی و آسایش انسان‌ها احترام نهاده است.

از یک سو بی‌علت و بدون حکمت، آزادی عمل آنان را محدود

دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم

گزارش‌ها به خوبی نشان می‌دهد که صحابه و تابعان پیامبر و بزرگان اهل سنت درباره ساختن حرم نظری متفاوت از وهابیان داشته‌اند.

ساختن حرم برای دیگر بزرگان مذاهب اسلامی

الف) ساختن بارگاه قبر سلمان فارسی در مدائن (خطیب بغدادی، [بی‌تا]، ج ۱، ص ۱۶۳).

ب) ساختن بارگاه قبر طلحه و زبیر در بصره (ابن بطوطه، [بی‌تا]، ج ۱، ص ۱۴۳).

ج) ساختن بارگاه قبر احمد بن حنبل امام اهل سنت؛ ذهبی درباره قبر احمد بن حنبل در بغداد می‌نویسد: ضریح احمد بن حنبل زیارتگاه مردم بغداد است (ذهبی، [بی‌تا]، ص ۱۰۳).

عالم اهل سنت و استغاثه به قبر امام رضا

محمد بن مامل می‌نویسد: «در حالات ابن خزیمه، پیشوای اهل حدیث و مقبول همه وهابیان و حنبلی‌ها آمده است: «به زیارت مرقد امام رضا (علیه السلام) می‌آمد و آن‌چنان در برابر قبر و ضریح مطهر ایشان تعظیم و تواضع می‌کرد که توجه همه به سوی او جلب می‌شد و همه از اینکه چنین شخصیت بزرگی از اهل سنت این‌گونه در برابر قبر امام رضا (علیه السلام) تعظیم می‌کند در حیرت و بهت می‌شدند!» (عسقلانی، ۱۳۲۶ ق، ج ۷، ص ۳۸۸).

وقتی عالم سنی مذهب از امام رضا حاجت گرفت

ابن حبان، رجال نویسنده مشهور اهل سنت می‌نویسد: «مدتی در طوس بودم و هرگاه مشکلی پیش می‌آمد کنار قبر علی بن موسی‌الرضا (علیه السلام) می‌رفتم و مشکلم را با او در میان می‌گذاشتم و برطرف می‌شد.

بارها این قضیه را آزمودم و تجربه کردم و هرگاه به قبر علی بن موسی‌الرضا (علیه السلام) متوسل شدم، بدون نتیجه از حرم او بیرون نیامدم!» (بستی، ۱۹۷۳ م، ج ۸، ص ۴۵۷).

«وهابیت»، دشمنی که ادعای دین‌داری دارد

تا پیش از تخریب و ویرانی قبور مطهر بقیع توسط وهابیت متعصب که براساس معتقدات خود، به تخریب بسیاری از آثار تاریخی پرداختند، روی قبور پیشوایان و سایر بزرگان اسلام که در مدینه مدفون بودند، گنبدها و بناهایی قرار داشت.

به عقیده خلاف قرآنی وهابیت، مردگان قدرت سماع و اعمال فعلی را ندارند، پس سنت‌های نظیر توسل و استغاثه به بزرگان نظیر اهل بیت و رسول‌الله عمل بیهوده و شرک است.

در نتیجه ساخت حرم و بارگاه برای آنان هم عملی خلاف شرع خواهد بود و به نوعی تشبیه به بت‌پرستی به حساب خواهد آمد.

برافراشته گردد» (اندلسی، ۱۴۲۲ ق، ج ۱، ص ۵۲۸). حسن بصری و ضحاک گفته‌اند که مراد از ترفع، محترم و گرامی داشتن آن خانه‌هاست (جویری، ۱۴۲۲ ق، ج ۳، ص ۲۹۸) و از آنجا که ساختن بارگاه و نظافت و مراقبت از آن برای عبادت، یکی از مصادیق مهم تکریم است، ساختن بارگاه بر خانه‌ها و قبور اولیای الهی مجاز و مباح بلکه مستحب خواهد بود.

زمخشری نیز در تفسیر آیه می‌نویسد: «رفع بیوت، یا به معنای بنای بیوت است؛ همانند آیه شریفه «وَ إِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ» و یا به معنای تعظیم بیوت و بالا بردن قدر و منزلت بیوت است» (زمخشری، [بی‌تا]، ج ۳، ص ۲۴۷).

سنت ساخت بارگاه و انجام توسل در گزارشات تاریخی و روایی

از این گذشته، گزارش‌های فراوانی در کتاب‌های اهل سنت وجود دارد که از اهتمام ویژه صحابه و تابعان به ساختن بنا بر قبور حکایت دارد.

شواهد بسیاری نشان می‌دهد قبر پیامبر و بسیاری از صحابه آن حضرت همواره مورد تکریم مسلمانان، از صدر اسلام تاکنون بوده است. این اهتمام یقیناً در تفکر دینی صحابه و تابعان ریشه دارد. در اینجا به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌شود.

ساختن حرم برای پیامبر

اولین کسی که برای پیامبر بارگاهی احداث کرد، خلیفه دوم، عمر بن خطاب بود (سهمودی، ۱۴۱۹ ق، ج ۲، ص ۱۰۹-۱۱۵).

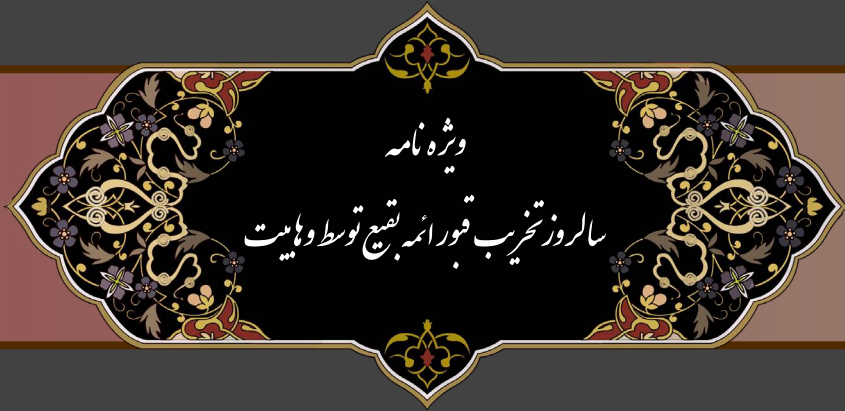
در منابع اهل سنت آمده است که «أم‌المومنین عایشه پیش و پس از آنکه دیواری بر اطراف قبر پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) بنا شود، در کنار قبر پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) سکونت داشت و همانجا هم عبادت می‌کرد».

عبدالله بن زبیر، حائط اطراف قبر را از بین برد و بنای جدیدی بر آن ساخت. عمر بن عبدالعزیز بنای ابن زبیر را ویران و بنایی از نو ساخت و حرم را توسعه داد.

ولید بن عبدالملک از خلفای اموی به عمر بن عبدالعزیز که در آن زمان حاکم مدینه بود، فرمان داد تا حرم پیامبر را بازسازی کرده و توسعه دهد و حجرات زنان پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) را هم به محدوده حرم بیفزاید (ابن کثیر، ۱۴۰۸ ق، ج ۹، صص ۹۰-۸۹).

نکته حائز اهمیت این است که این ساخت و سازها در حالی صورت می‌گیرد که رفتار خلفا نه تنها از سوی صحابه و تابعان سرزنش نمی‌شود که همراهی توده مردم با تغییرات صورت گرفته حاکی از رضایت مؤمنان نسبت به این رفتارهاست و این

دفتر تبلیغات اسلامی
حوزه علمیه قم

از ایران تا شام، همه حرم‌ها را نابود می‌کنیم

وهابیان نجدی با دولت عربستان عهدنامه‌ای را تنظیم کردند و قرار بر این شد تا در یک طرح «کشورگشایی» علمای متعصب وهابی فتوای جهاد بدهند و حکوت آل سعود آن را عملی و اجرا کند. آنها به بهانه دشمنی با شرک برای آغاز این حرکت از بقاع متبرکه جزیره‌العرب تا بقاع متبرکه عتبات عالیات عراق و سال‌ها بعد در دیگر کشورها مثل ایران و سوریه طرح و برنامه ارائه داده‌اند.

در نیمه سده قرن ۱۱ که همزمان با پیدایش وهابیت است، چند مرتبه تخریب قبور بزرگان رخ می‌دهد و آنها در ابتدا این تخریب را از قبور بزرگان اهل سنت شروع کردند و پس از آن در همان حملات اولیه به سمت کربلا آمدند و تمام ضریح سیدالشهدا (ع) را غارت کرده و پس از آن تخریب قبور پیامبر (ص) و قبرستان بقیع را انجام دادند.

این سنت متعفن و تروریستی تا به امروز ادامه دارد و از باب نمونه در ۱۰ سال اخیر با قدرت گرفتن نیروهای مسلح تکفیری نظیر داعش و النصره در عراق سوریه، از حرم امامین سامرا تا حرم بزرگانی چون حجر بن عدی مورد حملات دشمن وهابی قرار گرفت.

از آنچه که گذشت به خوبی می‌توان دریافت که ساخت حرم و بارگاه برای ائمه و بزرگان نه تنها کار ناشایست و خلاف دینی نیست، بلکه بسیار ممدوح و نیکو خواهد بود.

تخریب قبور و حرم ائمه و بزرگان بقیع جرحی بر پیکره و روان مسلمین است که امید می‌ورد بار دیگر با ساختن حرم و بارگاه برای آن بزرگان بار دیگر شأنت حقیقی این عزیزان بازگردد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ